

ԿՐՕՆԱԿԱՆ

Ո՛Ջ ՄԱՐՄՆՈՎ՝ ԱՅՆ ՀՈԳԻՈՎ

(Ս. ԿԻՐԱՆԻ ՄԵԾ՝ ՊԱՆԱՅԵ)

(Փիլիպպ. Գ. 1 — Գ. 9)

Ի՞նչ որ մարմնի վրայ կամ մարմնով կը կատարուի՝ էապէս զործ չունի բնաւ աստուածադատութեան խորհուրդին հետ։ Եւստ, աւանդութիւնները, օրէնքին նիւթական արամագրութիւնները, թէ՛ իսկ երբեմն ցեղին զգացումովը խաղկն անոնք սիրտը, հաւատքի տեսակետով կը մնան բացարձակապէս անարժէք ունակութիւններ, եթէ կը նկատուին և կը գործադրուին իրբեւ պաշտամունքին հիմը նոյն իսկ ևս ոչ իրբեւ զաւրդը լոկ։ Կրօնքի գաղափարին՝ ամէնէն յոռի ծառայութիւնը կը մատուցանեն անոնք որ կը տնջին այդ մասին, Հաստատուելով սակ ծիսական գործողութեանց բարոյացումը հիւրը։

Ի մէկ ընդունելութեամբ կամ հարկադրեալ վարժութեամբ կրօնքը այդ ոգւով բմբռնած մարդիկ իրենց սրտին կը գիտակցին այն աստիճանին, երբ, օր մը, հոգիին լոյսը յանկարծ կը մտայտակէ իրենց ներքին խաւարին մէջ։ ցոյց տալով իրենց թէ իսկապէս ո՛ր կը գտնուի մեղքը յաղթարարող զորութիւնը։

Այդ վայրկեանէն սկսեալ անոնք այլեւս վերահաս կ'ըլլան թէ բարեպաշտութեան այն բարձրացեալ ձեւակաւութիւնները, որոնք երբեմն այնքան մեծ յարգ կ'ընծայէին իրենք, կրօնքի զգացումին համար ո՛չ միայն անօգուտ, այլ նաեւ ֆառաւոր և կորստարեւ են։ Վասնզի կը թմբուցեն սիրտը սուտ երաշխիքներով և աղետաւոր աղիտութեամբ։

Հոգի և Աստուած, և անոր մատուցուած երկրորդութիւնը հոգւով պէտք է կատարուի։ Անգամ մը որ մարդուն կրօնական կեանքին մէջ այն սկզբունքը կ'ըլլայ առաջնորդող լոյսը, ա՛յ ինքնին կը հասկցուի թէ վրկութիւնը կախում ունի Փրկչին հետ անմահական միաւորութենէն, այսինքն օրինաց և շնորհաց դուգրնիմաց արդունագործութեամբ գոյացած արդարութեան հաւատքէն, որ կենդանի և գործօն Հաւատքէն նոյն իսկ Ա՛ն, այս հաւատքն է որ մեր հոգին հաղորդութեան մէջ կը զնէ Քրիստոսի հանձնաւ և յարութեան խորհուրդին հետ, մէկ կողմէ մեղքէն աւերուած նախկին բնութեան ջնջումը պատրաստելով մեր մէջ, և միւս կողմէ վերկենցադրումը՝ բարոյական վերամենդեան յոյսով խրախուսելով զմեզ։

Եւ արդարեւ յոյսը, որ հաւատքի առաջին պատուին է, ամէնէն ապահով նեցուկն է Քրիստոսին սրտին։ Տկար մահկանացու, որ զգացումն ունի իր անպօրութեան, ու դատապարտուած մինչև վերջը կուտելու, իր անկատարութեան պատճառաւ՝ բոլորովին վստահ չէ իր վրկութեան մասին։ Այսու հանգիւծ չի զազրի բնաւ յուսարէ։ Վասնզի կը հաւատայ թէ աստուածային օգնականութեամբ է որ կը մզէ կոխը։

Կեանքը մրցանքի դաշտ մըն է. ու վաղըր այն ճիգն է զոր քրիստոնեան կ'ընէ Քրիստոսի միանալու համար՝ երկնային կոչումով իրեն եղած հրաւերին արժանապէս պատասխանելու համար. իսկ պահէ՛ր այն երանաւէտ զգացումը որ կը թղթի կոչումին պարտադրուած յանձնառութեանց կատարումէն։

Նա որ վերջապէս կրցած է այս գծին վրայ զննել իր կեանքին ընթացքը, այսինքն, գիտնալով հանգերձ թէ անկարելի պիտի ըլլայ իրեն հետեի կոչումին կատարելութեանը, անոր կը դիմէ սակայն անխաբի աչքով ու հանգարտ գրեացքով, առանց յանձնապատասխանութեան որ և է կապած ներշնչելու իր մասին, կրնայ իր անմին օրինակովը զօրացնել իրեն գաղափարակիցներուն զեղեկոտ քայլերը, և հաւատարապէս իրաւունք և պարտականութիւն զգալ իրեն, զգուշացնելով զանոնք զարտուչի նամբաներէ, ամէնքը խմբել մտածողութեան և զործի ուղիղ և անխոփա սկզբունքի մը առջև. սրտառուչ անկեղծութեամբ մը անոնց ներկայացնել արտասուելի պատկերներ անոնց, որոնք կրօնքը զգայաւորապէս կենցաղի՝ ամսթափի փառասիրութեան և նամբամտութեանց մէջ փոխադրուած, իրենց կորուստը միայն կը նիւթեն, ամէն օր այսպէս խաղին խորհուրդը թշնամանելով, ու հաւատքով աստացուած համոզումը բարձր շնչովով աշնեղիւզ հրատարակել թէ գաղափար մարդը, խեղապէս երկնից միայն քաղաքացի, երկրաւոր կեանքը պէտք է նկատէ պանծալնութեան շրջան մը լոկ, ու ապրի զայն ոչ թէ մարմնով, այլ հոգւոյ ձկուսմանով մահաւանդ, ու այն ակնկալութեամբ միշտ թշուառ այն շունչին տեղ, որ իր ներկայ էութիւնը կ'օգեւորէ, պիտի բնազուրկ օր մը բարի հոգի մը, որ այս անգամ մարմինին փոխարէն իրեն պիտի զգեցնէ Աստուծոյ փառքովը պայծառակերպուած լուսաւոր բնութիւն մը։

Այսպիսի զգացումներով, այսինքն հոգիին մը մտածումովը անուշուած գիտակցութիւնը ազրիւր է ամէնէն մաքուր բերկրանքին, զոր կրնայ երբեք ուրանալ հաւատքի մարդը. վասնզի Վաստուծոյ խաղաղութիւնը որ հաւատքին և Աւետարանի բարիքներէն կը ձնի և աղօթքով և երկրկամ համակերպութեամբ ձեռք բերուած ներքին ազատութիւնն է, վեր կը բարձրացնէ մարդը առօրեայ հոգեբու անդունէն, ու կը պաշտպանէ բոլոր այն փորձութիւններու դէմ, որոնք պիտի կրնային հեռացնել զինքը Քրիստոսէ։

Պէտք է աշխարհ տեսնէ և ճանչնայ սակայն այդ բերկրանքին՝ խաղաղած հոգւոյ այդ վիճակին պողարերած առաքինութիւնները, բարեհամբաւ սրբութեան և բարեգործ սիրտը արգիւնները. վասնզի ամէնէն ապահով միջոցն է ան՝ զինքնափ բնելու համար անարդար և մտխոյանդ կիրքերու սաստկութիւնը, և հասկնալու համար թէ ո՞րքան կրօնքին, նոյնքան նաեւ կեանքին համար, այսինքն երկուքին մէջ ևս հաւատարապէս ո՞րքան մեծ է հոգիին զերը։

Ձեռքի առաւել է քան զմարմինը. բայց հասկնալու համար համար գայտ, պէտք է անոր փրկաւէտ զգացումն ունեցած ըլլալ։

Գափիւրէ

Թ. Է. Գ.